

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi erityistoimien tukemista kuluttajien ja muiden rahoituspalvelujen loppukäyttäjien osallistumisen lisäämiseksi unionin päätöksentekoon rahoituspalvelualalla koskevan unionin ohjelman perustamisesta vuosiksi 2017–2020”

(COM(2016) 388 final – 2016/0182 (COD))

(2017/C 034/18)

Esittelijä: **Reine-Claude MADER**

Lausuntopyyntö	Euroopan parlamentti, 22.6.2016 neuvosto, 11.7.2016
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artikla (COM(2016) 388 final – 2016/0182 (COD))
Vastaava erityisjaosto	”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus”
Hyväksyminen erityisjaostossa	4.10.2016
Hyväksyminen täysistunnossa	19.10.2016
Täysistunnon nro	520
Äänestystulos (puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	223/2/4

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK suhtautuu myönteisesti siihen, että komissio ottaa huomioon kuluttajien ja säästäjien edut ja käsittelee näitä edustaville järjestöille annettavaa tukea. Komitea katsoo, että rahoituspalveluihin on kiinnitettävä erityistä huomiota, koska monella asiaan perehtymättömällä ei ole riittävä teknistä asiantuntemusta ja panokset ovat suuret.

1.2 Komitea kannattaa komission vuoden 2011 lopussa käynnistämässä pilottihankkeessa tekemää aloitetta: tavoitteena oli tukea kuluttajille ja muille rahoituspalvelujen loppukäyttäjille suunnatun rahoitusalan asiantuntijakeskuksen perustamista, jotta nämä voisivat osallistua unionin päätöksentekoon rahoituspalvelujen alalla ja jotta autettaisiin palauttamaan luottamus Euroopan rahoitusjärjestelmään.

1.3 ETSK toteaa, että molemmat kansalaisjärjestöt, Better Finance ja Finance Watch, täyttävät Euroopan komission avointen ehdotuspyyntöjen kautta jakamien toiminta-avustusten kelpoisuusehdot ja että niiden toiminnasta on tehty yleisesti myönteinen arvio vuonna 2015.

1.4 Komitean mielestä on kuitenkin hyödyllistä korostaa tiettyjä ehtoja, joiden on täyttyvä.

Oikeutus

1.5 ETSK korostaa, että näiden järjestöjen olemassaolon oikeutuksen tulee perustua paitsi niiden jäseniin ja hallintotapaan myös toimiin, joita ne toteuttavat rahoitusalan lainsäädännön ja rahoitusvälineiden edellyttämän teknisen asiantuntemuksen yleistajuistamiseksi.

1.6 ETSK katsoo, että tarvitaan erityistoimenpiteitä, jotta loppukäyttäjät saadaan todella mukaan kyseisten järjestöjen työhön. Tämän täytyy näkyä konkreettisesti Finance Watch- ja Better Finance järjestöjen kokoonpanossa ja hallintotavassa sekä uusina mukautettuina työskentelymenetelminä.

Rahoituksen riippumattomuus, avoimuus ja vastuullisuus

1.7 ETSK suhtautuu myönteisesti Finance Watch -järjestön rahoitusta koskevaan avoimuuteen ⁽¹⁾ mutta katsoo toisaalta, että Finance Watch- ja Better Finance -järjestöjen on pyrittävä edelleen lisäämään taloudellista riippumattomuuttaan, myös Euroopan komission suhteen, koska kyse on niiden toimien uskottavuudesta ja niiden oikeutuksesta suuren yleisön silmissä.

1.8 ETSK muistuttaa, että järjestöt voidaan saattaa taloudelliseen vastuuseen sääntöjenvastaisuustapauksissa: Euroopan komissiolla ja tilintarkastustuomioistuimella on valtuudet tehdä sellaisiin talouden toimijoihin kohdistuvia asiakirjatarkastuksia ja paikalla suoritettavia tarkastuksia, joille on suoraan tai välillisesti myönnetty avustuksia. OLAF voi puolestaan tehdä paikalla suoritettavia todentamisia ja tarkastuksia selvittääkseen, ilmeneekö unionin taloudellisia etuja vahingoittavia petoksia, lahjontaa tai muuta laitonta toimintaa ⁽²⁾.

1.9 ETSK on tyytyväinen siihen, että kuluttajien ja muiden rahoituspalvelujen loppukäyttäjien osallistumista edistävän unionin ohjelman toteuttamismäärärahat ovat monivuotiset, sillä tämä tuo enemmän taloudellista vakautta tuensaaja-järjestöille ja ne pystyvät organisoimaan toimintaansa ja vahvistamaan ohjelmansa pidemmällä aikavälillä.

Tunnettuus suuren yleisön keskuudessa

1.10 ETSK huomauttaa, että toteutetuista viestintä- ja tunnettuustoimenpiteistä ja erityisesti talouslehdissä julkaistuista artikkeleista ja konferenssien järjestämisestä huolimatta Finance Watch ja Better Finance ovat edelleen sangen tuntemattomia suurelle yleisölle ja kansallisille kuluttajajärjestöille, joiden pitäisikin saada suoraan niiden uutiskirjeet.

1.11 Komitea panee merkille komission vuonna 2011 käynnistämän pilottihankkeen, jossa tavoitteena oli tukea kuluttajille ja muille rahoituspalvelujen loppukäyttäjille suunnatun rahoitusalan asiantuntijakeskuksen perustamista, ja sen jälkiarvioinnin tulokset ⁽³⁾. Komitea kehottaa kyseisiä kansalaisjärjestöjä tehostamaan toimenpiteitään, jotta loppukäyttäjien ja kuluttajien asemaa, etua ja tiedonsaantia rahoitusalaan koskevassa unionin päätöksenteossa voidaan vahvistaa.

Ammattilaisten ja käyttäjien välinen tasapaino

1.12 ETSK myöntää, että teknistä asiantuntemusta on kehitettävä, jotta rahoituspalvelujen käyttäjät voivat keskustella yhdenvertaisesti rahoitusalan asiantuntijoiden kanssa. Asiantuntemus on keskeinen tekijä asianomaisten järjestöjen toiminnan uskottavuuden varmistamisessa suhteessa rahoitusalaan, jossa resurssit ovat kehittyneempiä.

1.13 ETSK toivoo, että saavutetaan oikeudenmukainen tasapaino, joka edistää tavoitetta vakaasta, kestäväpohjaisesta ja pitkään aikaväliin suuntautuvasta rahoitusalaasta.

2. Asetusehdotuksen ⁽⁴⁾ esittely

2.1 Ehdotus on jatkoa aloitteille, joita Euroopan komissio on esittänyt vuodesta 2007 alkaen kansalaisten luottamuksen palauttamiseksi rahoituskriisin jälkeen.

⁽¹⁾ Finance Watch -järjestön kokonaismäärärahat vuodelle 2015: lahjoittajat ja säätiöt: 32,1 prosenttia, tutkimushankkeet: 7,4 prosenttia, EU:n avustukset: 56,4 prosenttia, tapahtumien järjestäminen: 1,3 prosenttia, jäsenmaksut: 2,7 prosenttia. Lähteet: <http://www.finance-watch.org/about-us/governance-and-funding>

⁽²⁾ Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta erityistoimien tukemista kuluttajien ja muiden rahoituspalvelujen loppukäyttäjien osallistumisen lisäämiseksi unionin päätöksentekoon rahoituspalvelualalla koskevan unionin ohjelman perustamisesta vuosiksi 2017–2020, 8 artikla; parlamentin ja neuvoston asetusta (EU, Euratom) N:o 883/2013, annettu 11 päivänä syyskuuta 2013, Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksista sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1073/1999 ja neuvoston asetuksen (Euratom) N:o 1074/1999 kumoamisesta (EUVL L 248, 18.9.2013, s. 1) ja neuvoston asetusta (Euratom, EY) N:o 2185/96, annettu 11 päivänä marraskuuta 1996, komission paikan päällä suorittamista tarkastuksista ja todentamisista Euroopan yhteisöjen taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten ja muiden väärinkäytösten estämiseksi (EYVL L 292, 15.11.1996, s. 2).

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/finance/finservices-retail/docs/users/151222-staff-working-document_en.pdf

⁽⁴⁾ Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta erityistoimien tukemista kuluttajien ja muiden rahoituspalvelujen loppukäyttäjien osallistumisen lisäämiseksi unionin päätöksentekoon rahoituspalvelualalla koskevan unionin ohjelman perustamisesta vuosiksi 2017–2020, COM(2016) 388 final – 2016/0182 (COD).

2.2 Komission tavoitteena on taata, että kuluttajien näkökulma otetaan entistä paremmin huomioon. Sen vuoksi vuonna 2010 on perustettu finanssipalvelujen käyttäjäryhmä, kuluttajat ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden edustajat on otettu järjestelmällisesti mukaan perustettuihin asiantuntijaryhmiin ja vuonna 2011 on käynnistetty pilottihanke, jonka tavoitteena on myöntää avustuksia rahoitusalan asiantuntijakeskuksen kehittämiseksi.

2.3 Komission ehdotuspyynnön perusteella valittiin kaksi voittoa tavoittelematonta järjestöä: Toinen on vuonna 2011 perustettu Belgian lainsäädännön alainen kansainvälinen voittoa tavoittelematon järjestö Finance Watch, jonka tehtävänä on edustaa kansalaisyhteiskunnan etua rahoitusallalla. Toinen on Better Finance, joka syntyi eurooppalaisten sijoittajien ja osakkeenomistajien liittojen vuonna 2009 alkaneen uudelleenjärjestelyn tuloksena ja jonka tavoitteena oli muodostaa yksittäisistä sijoittajista, säästäjistä ja muista loppukäyttäjistä koostuva rahoitusalan osaamiskeskus.

2.4 Nämä järjestöt ovat saaneet toiminta-avustuksia Euroopan komissiolta vuosina 2012–2015: Finance Watch sai 3,04 miljoonaa euroa vuosina 2012–2014 ja Better Finance 0,9 miljoonaa euroa kolmen vuoden aikana. Avustusten osuus on 60 prosenttia niiden tukikelpoisista kustannuksista.

2.5 Vuonna 2015 tehdyssä arvioinnissa todetaan, että komission vahvistamat strategiset tavoitteet on saavutettu, mutta korostetaan, että kuluttajille tiedottamista ja kuluttajien näkökulman huomioon ottamista koskevia näkökohtia olisi parannettava.

2.6 Komissio huomauttaa myös, että yrityksistään huolimatta järjestöt eivät ole onnistuneet saamaan vakaata ja riittävää rahoitusta muilta riippumattomilta rahoitusalan tukijoilta ja niiden toiminnan jatkuminen on siksi täysin riippuvaista unionin rahoituksesta.

2.7 Asetusehdotuksessa määritetään vuosiksi 2017–2020 ohjelma, joka kattaa tutkimuksen, valistuksen, joka on suunnattu myös muista kuin asiantuntijoista koostuvalle yleisölle, ja toimet, joilla vahvistetaan tuensaajajärjestöjen jäsenten välistä vuorovaikutusta sekä kyseisten jäsenten kantoja unionin tasolla edistävää vaikuttamistoimintaa.

2.8 Ohjelman tarkoituksena on parantaa edelleen kuluttajien ja muiden rahoituspalvelujen loppukäyttäjien osallistumista unionin päätöksentekoon rahoituspalvelualalla ja tukea näille suunnattua tiedottamista rahoitusalan sääntelyyn liittyvistä kysymyksistä.

2.9 Finance Watch- ja Better Finance -järjestöjen rahoitukseksi on vahvistettu enintään 6 000 000 euroa 1. tammikuuta 2017 ja 31. joulukuuta 2020 väliseksi ajaksi.

2.10 Tuensaajien on toimitettava vuosittain kuvaus toteutetuista ja tulevista toimista.

3. Yleisiä ja erityisiä huomioita

3.1 Euroopan komissio ja Euroopan parlamentti ovat rahoituskriisin myötä tiedostaneet, että rahoitusalan ammattilaisten ja rahoituspalvelujen käyttäjien edustus eri elimissä ei ole tasapainoista.

3.2 Ehdotuksen oikeusperusta on EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 169 artiklan 2 kohdan b alakohta, jonka mukaan unionin on myötävaikutettava kuluttajien etujen suojaamiseen ja kuluttajansuojan korkean tason varmistamiseen. Komissio ehdottaa tältä pohjalta rahoituspalveluihin erikoistuneiden järjestöjen toiminnan osarahoittamista.

3.3 ETSK voi vain kannattaa tätä tavoitetta, jonka se on vahvistanut monissa lausunnoissaan. Se on vaatinut niissä, että kuluttajan on oltava kaikessa politiikassa keskeisellä sijalla ja että kuluttajien edustajille on siksi annettava asianmukaiset resurssit ⁽⁵⁾.

3.4 ETSK kannattaa etenkin säästämisen ja investointien alalla käsiteltävien kysymysten monimutkaisuuden vuoksi, että perustetaan riippumaton rahoitusalan asiantuntijakeskus sellaisia kuluttajia, säästäjiä ja loppukäyttäjiä edustavien järjestöjen käyttöön, joilla ei ole rahoitusalan asiantuntemusta, koska monella asiaan perehtymättömällä ei ole riittävää teknistä asiantuntemusta ja panokset ovat suuret.

⁽⁵⁾ EUVL C 181, 21.6.2012, s. 89

3.5 ETSK katsoo tässä yhteydessä, että on valvottava erittäin huolellisesti, ettei ilmene taloudellisia tai muita sidoksia, jotka voisivat vaikuttaa kielteisesti näiden järjestöjen toimintaan.

3.6 ETSK korostaa, että järjestöjen olemassaolon oikeutuksen tulee perustua paitsi niiden jäseniin ja hallintotapaan myös toimiin, joita ne toteuttavat rahoitusalan lainsäädännön ja rahoitusvälineiden edellyttämän teknisen asiantuntemuksen yleistajuistamiseksi.

3.7 ETSK korostaa, että viestinnän ja tunnettuuden aloilla toteutetuista toimenpiteistä – erityisesti talouslehdissä julkaistuista artikkeleista ja konferenssien järjestämisestä – huolimatta Finance Watch ja Better Finance ovat edelleen sangen tuntemattomia suurelle yleisölle ja kansallisille kuluttajajärjestöille, joille voitaisiin lähettää niiden uutiskirjeet suoraan.

3.8 Komitea katsoo, että asiantuntijoiden tarkoituksena ei ole korvata kansalaisyhteiskunnan edustajia vaan antaa näille keinot ymmärtää panokset, arvioida toteutettavia toimenpiteitä ja tehdä ehdotuksia.

3.9 ETSK on Euroopan komission kanssa samaa mieltä siitä, että kuluttajien ja muiden loppukäyttäjien osallistumista unionin päätöksentekoon on edistettävä, jotta palautettaisiin luottamus Euroopan rahoitusjärjestelmään.

3.10 Komitea panee merkille asetusehdotuksen mukaisen EU:n ohjelman ja sen tavoitteet ja haluaa korostaa laitosten ja järjestöjen suuria vaikeuksia päästä vuorovaikutukseen suuren yleisön kanssa.

3.11 ETSK toteaa, että Finance Watch- ja Better Finance -järjestöjen perustaminen osui samaan aikaan pilottihankkeen ⁽⁶⁾ toteuttamisen kanssa, ja korostaa, että niiden kaikkien jäsenten riippumattomuus teollisuuden, kaupan tai talouden alan toimijoista on taattava.

3.12 Komitea katsoo, että ehdotetun rahoituksen kesto ja muoto ovat asianmukaisia. ETSK on tyytyväinen siihen, että kuluttajien ja muiden rahoituspalvelujen loppukäyttäjien osallistumista edistävän unionin ohjelman toteuttamismäärärahat ovat monivuotiset, sillä tämä tuo enemmän taloudellista vakautta tuensaajajärjestöille. Ne pystyvät näin organisoimaan toimintaansa ja vahvistamaan ohjelmansa pidemmällä aikavälillä, vaikka avustuksen määrä onkin vaatimaton asetettuihin tavoitteisiin nähden.

3.13 ETSK katsoo myös, että järjestöjen on löydettävä täydentäviä rahoituslähteitä, jotta voidaan taata niiden kehitys, tasapainoinen rahoitus ja riippumattomuus erityisesti komissiosta.

3.14 ETSK kehottaa hyväksymään asetuksen nopeasti, jotta pilottihankkeesta käynnistynyt kehitys ei pysähtyisi.

3.15 ETSK kannattaa arviointimenettelyä, joka on välttämätön tavoitteiden saavuttamisen ja ehdotetun asetuksen 8 artiklaan sisältyvien avoimuussääntöjen ja taloudellista vastuuta koskevien sääntöjen noudattamisen arvioimiseksi ⁽⁷⁾.

Bryssel 19. lokakuuta 2016.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Georges DASSIS*

⁽⁶⁾ Vuonna 2011 käynnistetty pilottihanke, jonka tavoitteena on myöntää avustuksia rahoitusalan asiantuntijakeskuksen kehittämiseksi. Keskus tukee loppukäyttäjiä sekä muita rahoitusalan ulkopuolisia sidosryhmiä ja parantaa niiden valmiuksia osallistua unionin päätöksentekoon rahoituspalvelujen alalla. (Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta erityistoimien tukemista kuluttajien ja muiden rahoituspalvelujen loppukäyttäjien osallistumisen lisäämiseksi unionin päätöksentekoon rahoituspalvelualalla koskevan unionin ohjelman perustamisesta vuosiksi 2017–2020, COM(2016) 388 final – 2016/0182 (COD), sivu 2.

⁽⁷⁾ Mainittu edellä.